

OECD SME and Entrepreneurship Outlook - 2005 Edition

Summary in Czech

Výhled MSP a podnikatelů v zemích OECD 2005

Přehled v českém jazyce

Od posledního vydání Výhledu v roce 2002 věnovanému malým a středním podnikům v zemích OECD (MSP), se MSP a podnikatelé stali hlavním zdrojem dynamiky, inovací a flexibility.

Stojí za to připomenout, že MSP tvoří více než 95 % firem v odvětví průmyslové výroby, přičemž v sektoru služeb je jejich podíl v zemích OECD ještě větší. Ve většině ekonomik vytváří MSP dvě třetiny zaměstnanosti v soukromém sektoru a jsou hlavním tvůrcem nových pracovních míst. V nedávné době rostl počet MSP rychleji než podnikatelské prostředí jako celek, čímž se zvyšoval podíl MSP na zaměstnanosti. Ačkoli ženy mezi samostatně výdělečně činnými osobami představují jen menšinu, MSP vlastněné ženami zaznamenaly v mnoha zemích pulsující růst, obzvláště ve Spojených státech a Kanadě. Nové firmy, které jsou již ze své podstaty přirozeně inovační, propůjčily skrze MSP zvláštní hybnost celému inovačnímu procesu. Tato inovační vlna těží z prohlubující se globalizace. Kromě vývozu a dovozu se MSP stále intenzivněji a častěji zapojují do nadnárodních strategických uskupení, fúzí, akvizic a struktur mezifirmní spolupráce.

Velký nárůst počtu nových firem byl zaznamenán v dynamických sektorech služeb zemí OECD, jako jsou komerční služby, oblasti související s informačními technologiemi (ICT), zdravotní péče a péče o lidi v důchodovém věku. Na každý pád na mnoho nových firem nečeká dlouhý život – přibližně 20 % se nedožije prvních narozenin a téměř stejný počet firem opouští trh ve druhém roce své existence. Ukazuje se, že věkově vyvráždější noví podnikatelé disponují lepšími dovednostmi, praxí i kapitálem, a proto lépe zvládají výzvy, které podnikání přináší. V evropských zemích je dynamika podnikání slabší než ve Spojených státech, kde firmy, které vstupují na trh, v prvních letech mnohem více přispívají zaměstnanosti, než tomu bývá v Evropě. V Japonsku je počet mizících firem

z trhu stále větší, než počet firem vstupujících na trh. V Latinské Americe je podnikání silně spojováno s rodinnými podniky, což omezuje možnosti expanze firem i mezinárodní vazby. Opakem toho jsou podnikatelé ve východní Asii, kteří mají lepší přístup k vnějším finančním zdrojům a více se zde uplatňuje filozofie rolí, což podporuje rychlejší expanzi nových firem.

V době zvyšujícího se významu mezinárodních vazeb je klíčovým faktorem pro udržení konkurenceschopnosti soustavná inovace. Mezi MSP prokázaly zejména technologické společnosti svou schopnost nově aplikovat technologie, činit technologické objevy a tak vyvíjet konkurenční tlak na velké firmy. Celkově lze 30 až 60 % MSP ve výrobním sektoru považovat za inovativní. MSP se začínají více podílet na výzkumu a vývoji, ale stále v tomto ohledu pokulhávají za velkými firmami. Podíl MSP na výzkumu a vývoji je obecně větší v malých ekonomikách než v těch velkých. Malé firmy jsou obecně inovativnější spíše v sektoru služeb náročných na vědomosti, jako jsou komerční služby a finanční zprostředkovatelství. Při svém inovačním úsilí se MSP stále více spoléhají na informační sítě, různá seskupení a partnerství, které jim zprostředkovávají a usnadňují přístup k informacím, know-how a novým technologiím. V této souvislosti je třeba zmínit, že aplikace informačních technologií a e-businessu mohou MSP nabídnout celou řadu výhod z pohledu efektivity a přístupu na trh. Snižují totiž náklady a zvyšují rychlost a spolehlivost transakcí. Nicméně přestože napojení na informační technologie (PC a internet) je společnou charakteristikou všech firem, bez ohledu na velikost, malé podniky jsou při přejímání nových aplikací informačních technologií (ICT) a e-businessu pomalejší než ty větší. Hlavními uváděnými důvody tohoto rozdílu jsou přetrvávající pochyby o využitelnosti a nejistota návratnosti investic. Ke sklizni ovoce vypěstovaného inovační činností je ovšem pochopitelně nutné adekvátně ochránit duševní vlastnictví (IP). Na tomto poli postrádají MSP dostatek znalostí ohledně systému ochrany práv duševního vlastnictví a současně nedostatečně využívají současných forem jejich ochrany.

Během námi sledovaném období bylo uskutečněno několik nových politických úprav, jejichž společným cílem bylo zvýšit dynamiku a konkurenceschopnost prostředí sektoru MSP. Stojí přitom za zmínku, že mnoho těchto opatření proběhlo v souladu s doporučeními Bolognské charty politiky MSP, kterou přijalo na První konferenci ministrů zemí OECD věnované MSP v Bologni v roce 2000 téměř 50 zemí. Tím nejdůležitějším opatřením ze všech přijatých bylo zjednodušení systému regulací trhu zboží napříč zeměmi OECD, a také pokrok v odstraňování administrativních překážek v podnikání. Méně důrazu bylo kladeno na reformu legislativních prostředků ochrany pracujících. Současně v zemích OECD doznaly rozšíření určité metody: analýza regulačního dopadu, včetně posouzení malých dopadů; poradní mechanismy; zavádění srozumitelného jazyka apod. Díky informačním technologiím, webovým stránkám a online one-stop-uzlům se zjednodušuje administrativa. V některých zemích bylo dosaženo skutečně významných výsledků. Například v Austrálii již více než 70 % všech komerčních registrací probíhá v současnosti online. Francie a Slovenská republika

vyčnívají mezi zeměmi v zavádění opatření omezující množství procedur, času a nákladů při zahájení podnikání. Maďarsko s Novým Zélandem se řadí mezi země, které do praxe uvedly programy zjednodušující dosažení daňové legitimacy podniků. Dalšími oblastmi, které přitahují pozornost politik (včetně Evropské unie), jsou převody podniků a otázky nástupnictví. Z celkového hlediska byli nejméně restriktivními zeměmi v rámci OECD v roce 2003 Velká Británie, Kanada, Irsko a Norsko.

Vlády věnují stále větší pozornost vzdělávacímu procesu a školení věnovanému podnikatelské praxi. Výuka k podnikání nepodléhá žádnému jednotnému modelu vzdělávání a školení: Měli by se mladí lidé učit jak začít podnikat? Nebo by se měli učit ochotě měnit své chování a podstupovat rizika? Spojené státy více inklinují k prvnímu přístupu, zatímco ve Švédsku se daří uplatňovat ten druhý. A Velká Británie využívá obou. Vzdělávací proces k podnikání je na vysokoškolské úrovni velmi rozšířen zejména ve Spojených státech, kde se v současnosti rozšířil dokonce i do oborů, které s podnikáním vůbec nesouvisí. Například model výuky k podnikání uplatňovaný na univerzitě ve Stansfordu je mnohdy považován za hnací motor vývoje Silicon Valley. Jedním z cílů Evropské charty pro malé podniky schválené v roce 2000, je vyučovat obchod a podnikatelství na všech úrovních vzdělávacího procesu a vyvíjet školitelské programy pro manažery. Některé z hlavních iniciativ také směřují k podpoře podnikání žen, jako např. v Německu k vytvoření příslušné agentury v roce 2003; vytvoření Strategického rámce pro podnikání žen ve Velké Británii, a spuštění Akčního plánu pro novozélandské ženy na Novém Zélandě v roce 2004.

Snížení vysokého rizikového profilu MSP mají za úkol politické iniciativy zaměřené na snadnější přístup MSP k finančním zdrojům. Nejdůležitější z těchto současných iniciativ zahrnují: zavedení sekundární vrstvy trhu; uvolnění restrikcí omezujících investice penzijních fondů do fondů rizikového kapitálu; zvýšená podpora sítím „Obchodních andělů“; a soustavná silná podpora dluhového financování MSP pomocí půjček a záruk. Ve Francii byl v roce 2000 uveden v život program Prêt à la creation d'emploi, úvěrový nástroj usnadňující realizaci drobných podnikatelských projektů. Německo spojilo v nedávné době všechny jednotlivé programy půjček do jednotného programu „podnikatelská půjčka“, který byl z větší části schválen v první polovině roku 2004. Celá řada zemí včetně Kanady, Německa, Velké Británie a Izraele používá daňový systém jako nástroje ke zlepšení podmínek při financování MSP.

Současně se v posledních několika letech pokročilo ve snaze posílit znalostní a inovační základnu MSP, částečně díky podpoře výzkumných a vývojových aktivit podnikaných MSP. Řada zemí včetně Austrálie, Maďarska, Itálie, Portugalska a Švýcarska směřuje více než dvě třetiny své celkové podpory výzkumu a vývoje na MSP. A nejméně polovina vlád zemí OECD poskytuje malým podnikům daňové zvýhodnění na výzkum a vývoj. V rámci podpory inovací a pořízení technologií pro MSP vlády povzbuzují MSP k účasti v různých informačních uskupeních, partnerstvích veřejného a soukromého sektoru a v seskupeních, což, kromě jiného, zesiluje mezinárodní charakter MSP. MSP jsou soustavně podporovány k aktivnější účasti

v globálních hodnotových řetězcích (např. Francie a Japonsko). Japonská agentura pro MSP pracuje jako zprostředkovatel obchodních partnerství tím, že v jednotné internetové databázi eviduje zájemce z Japonska i zahraniční MSP. Většina vlád zemí OECD zavedla programy, které nabízejí služby průzkumu trhu a napomáhají při řešení problémů týkajících se norem a kvality. Španělský iniciativní plán vnější podpory, založený na důkladné analýze vývozního potenciálu, umožnil celé řadě MSP povýšit své aktivity na mezinárodní úroveň.

Význam podnikatelství a inovací pro MSP pro udržení růstu v globalizované znalostní ekonomice byl bouřlivě projednáván na Druhé konferenci ministrů zemí OECD konané v Istanbulu v červnu roku 2004, která vyústila v Istanbulskou deklaraci ministrů o zachování růstu inovačních a mezinárodně konkurenceschopných MSP. Při této příležitosti se vůbec poprvé ministři a zástupci zemí OECD a nečlenských ekonomik rovněž zmínili o potřebě tvořit politiku v této oblasti více na základě podkladů. Ministři vznesli silný požadavek na vytvoření kvalitní a mezinárodně přenosné statistické báze MSP & podnikatelů a pověřili v tomto směru OECD realizací příslušného akčního plánu. Kvalitnější statistiky a lepší ukazatele zlepší účinnost a tvorbu politiky, usnadní její posuzování a podpoří šíření hodnotícího principu.

Po opětovném zdůraznění potřeby trvalého politického dialogu a spolupráce mezi zeměmi OECD a nečlenskými ekonomikami, se pozornost ministrů zaměřila na řadu otázek. Vyzvali OECD, aby potřebnými opatřeními urychlila vývoj, mimo jiné, v těchto oblastech:

- Zlepšení přístupu MSP k financování tím, že MSP budou mít přístup k odpovídající struktuře rizikového kapitálu na všech úrovních jejich vývoje. *Reakcí na to bude klíčová mezinárodní konference k tomuto tématu pořádaná OECD v Brazílii roku 2006.*
- Definovat způsoby odstranění překážek vstupu MSP na globální trhy. OECD, společně s APEC (Asijsko – pacifické hospodářské společenství), provede studii, která určí způsoby odstraňování těchto překážek. Výsledky této studie budou zveřejněny na mezinárodní konferenci pořádané v Řecku roku 2006.
- Umožnit lepší pochopení globálních hodnotových řetězců a způsobů, jak se MSP do nich mohou připojit: *V tomto směru uskutečňuje OECD studii ve spolupráci s Konferencí OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) a dalšími partnery.*
- Rozšíření práce na téma nejvhodnějších způsobů hodnocení politik a programů pro MSP spoluprací s členskými a zainteresovanými nečlenskými ekonomikami a mezinárodními organizacemi. *K tomuto OECD právě připravuje a chystá ověření příručky nejlepších způsobů hodnocení politik a programů pro MSP.*
- Rozšíření práce na téma nejvhodnějších postupů v rozvoji podnikání žen a sdílení nejdůležitějších zkušeností získaných v této oblasti Organizací pro hospodářský rozvoj a spolupráci.

© OECD 2005

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto Přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD
www.oecd.org/bookshop/

Více informací získáte na Odboru pro legislativu a překlady při OECD,
Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights/

